

Mattilsynet
Avdeling fisk og sjømat

Ref:
2016/215788

Vår ref.
16/81132

Dato
09.03.2017

Høringssvar på forslag om opphevelse av soneforskrift for å forebygge og bekjempe lus i Hordaland og Rogaland

Veterinærinstituttet (VI) støtter forslaget om å oppheve soneforskrift for å forebygge og bekjempe lus i Hordaland og Rogaland, slik at forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg vil gjelde for hele landet.

Formålet med den eksisterende soneforskriften er å samordne tiltak mot lakselus i sonen for å hindre at parasitten har bestandsregulerende effekt på vill laksefisk og for å hindre skader på laksefisk i akvakulturanlegg. Den bestandsregulerende effekten lakselus produsert i oppdrettsanlegg har på vill laksefisk er vanskelig å kvantifisere, men luselarver produsert på fisk i oppdrettsanlegg er sannsynligvis opprinnelsen til en vesentlig del av de lusene en finner på vill laksefisk. To av hovedkomponentene som forårsaker smittepress med luselarver er antallet lus per fisk og antallet fisk i et område. En opphevelse av soneforskriften vil kunne redusere antall lus per fisk noe, i og med at den nasjonale forskriften opererer med maksimumsgrenser og ikke tiltaksgrenser, og disse maksimumsgrensene ligger på samme eller et lavere nivå enn tiltaksgrensene. Gjennomsnittlig biomasse og antall fisk vil trolig ikke endre seg mye som en følge av opphevelsen av forskriften, da dette tallet styres av tildelte konsesjoner. Sammensetningen av årsklasser kan likevel endre seg.

Det er ikke kjent om synkront utsett og brakklegging fører til lavere smittepress med luselarver, og i så fall hvilke soner som er optimale, for noe område i landet. Svaret trenger heller ikke være det samme gjennom hele produksjonssyklusen, da fisk på slutten av en produksjonssyklus har mer lus per fisk enn i begynnelsen av en syklus. Studier som pågår ved VI av effektene av de forskriftsfestede lusesonene viser at smittepresset på oppdrettsanleggene inne i sonene i tidlige faser etter koordinert brakklegging fortsatt var høyt. I noen tilfeller var det høyere enn det generelle smittepresset utenfor de forskriftsfestede lusesonene uansett fiskens alder. Dette skyldes at høy biomasse i nabosoner, der mange fisk er sent i produksjonssyklusen, produserer et ekstremt smittepress som brer seg langt over grensene til de brakklagte sonene. Det kan også se ut som om mengden lus over tid øker mer inne i sonene enn utenfor. Dette skyldes trolig at koordinert drift i større soner gir større total biomasse mot slutten av produksjonssyklusen.

Derfor er det ikke grunnlag ut fra dagens kunnskap til å si at den eksisterende soneinndelingen bidrar til å «hindre at parasitten har bestandsregulerende effekt på vill laksefisk», sammenliknet med om den nasjonale forskriften var gjeldende. Det er heller ikke grunnlag for å innta en «føre var»-holdning og beholde forskriften, da det også kan være at effekten av den gjeldende soneinndelingen er økt smittepress sammenliknet med det som hadde vært tilfelle dersom nasjonal luseforskrift hadde vært gjeldende. Dersom nye soner skal opprettes bør disse gi et lavere smittepress enn ikke-sonedeling i scenariosimuleringer, før tiltakene settes ut i livet. VI er enig i at koordinert brakklegging er et viktig smitteforebyggende prinsipp, men i og med at lakselus er en endemisk parasitt en må leve med i de fleste oppdrettsanlegg med åpne merder, er det viktig å ta hensyn til lusas populasjonsdynamikk hvis spesielle «lusesoner» skal opprettes.

For å forhindre skader på laksefisk i akvakulturanlegg forårsaket av lus, må lus håndteres på anleggs- og merdnivå. Dette er en enklere oppgave jo lavere smittepress anlegget opplever, men som tidligere nevnt er det ikke gitt at dagens soneforskrift bidrar til å redusere smittepresset. Å forhindre skader forårsaket av lus,

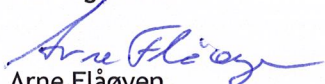
forutsetter beredskap til både rask behandling og eventuell utslakting. Siden oppdrettsanlegg i et område ofte til dels bygger sin beredskap på tilgang til de samme ressursene, som brønnbåter, slakterikapasitet og avlusningsutstyr, kan det være større risiko for luseinduserte skader på oppdrettsfisk i sonerte områder. Dette fordi det er mer sannsynlig at anleggene i en sone samtidig kommer i en situasjon med høye lusetall enn dersom området hadde fisk fra flere aldersgrupper.

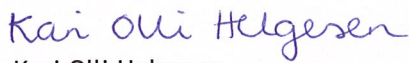
Formålet med soneforskriften er også å redusere det totale antallet behandlinger mot lakselus i løpet av en sesong for å begrense resistensutviklingen, samt begrense spredningen av resistente lus. For å redusere det totale antallet behandlinger pålegger forskriften alle anlegg å gjennomføre behandlinger hvis områdenivået av lus er for høyt. Dersom dette gjennomføres kan det resultere i behandlinger også av anlegg med lave lusenivåer, som ellers kunne vært unngått. Med varierende behandlingseffekt kan det også være at en heller ikke får redusert lusetallet som ønsket, samtidig som resistenssituasjonen kan forverres. Det er viktig å utføre færrest mulig behandlinger både for å forhindre videre resistensutvikling og for å ikke unødig utsette fisken for den risikoen en behandling innebærer. Dette gjelder også ved bruk av ikke-medikamentelle metoder. Det er ikke gitt at lusehåndteringen forskriften angir vil være den som gir færrest mulig behandlinger. Før det eventuelt opprettes nye soner og før regler om lusehåndtering fastsettes, bør mulige strategier og deres effekt på antallet behandlinger utforskes i scenariosimuleringer.

I og med at resistente lus er såpass vidt forekommende i norske oppdrettsanlegg, er det ikke grunn til å ha særbestemmelser for å forhindre resistensutvikling i et område der resistens er utbredt. Særbestemmelser burde i så fall være for områder med lite resistens, for å opprettholde en slik status. I begrunnelsen til opphevelsesforslaget står det at næringen i stor grad har gått over til ikke-medikamentelle metoder. I 2016 registrerte anlegg inn 2501 uker med medikamentelle behandlinger og 1173 med ikke-medikamentelle. Det var langt flere ikke-medikamentelle behandlinger og langt færre medikamentelle behandlinger enn året før. Likevel dominerte fortsatt de medikamentelle behandlingene, og resistensproblematikk bør derfor fortsatt være på dagsordenen. Dog er det ikke ut fra et resistensperspektiv grunn til å ha en egen soneforskrift i det aktuelle området for denne forskriften.

Soneforskriftens strengere tiltak knyttet til bruk av ventemerder enn det en finner i den ordinære luseforskriften, er heldige med tanke på å hindre spredning av både lakselus og andre sykdomsagens. Vi ser imidlertid ingen grunn til at disse tiltakene bare skal gjelde for de områdene soneforskriften dekker, men anbefaler at strengere regler knyttet til bruk av ventemerder inkluderes i den nye lakselusforskriften.

Vennlig hilsen

Arne Flåøyen
Avdelingsdirektør

Kari Olli Helgesen
Leder forskergruppe lakselus